Peale selle ilmus tema sulest a. 1817 »Jutlus Eestima Tallorahwa ue Seädusse Pühhitsemisse jures Tall. Toompä-Kirrikus«. — Rohkem huvitab meid aga H. ilukirjanikuna. Sel alal on ta avaldanud ühe töö »Luggemissed Eestima Tallorahwa Moistusse ja Süddame Juhhatamisseks« (Tallinna, 1817). See raamat ei erine palju oma-aegseist kirjanduslikest teoseist. Siht on sama — »mõistuse ja südame juhatamine«. Iseloomustavad on juba tema juttude pealkirjad: »Ka hea Willi annab waest leikust, kui se sandi Ma sisse langeb«, »Kes teisele auko kaewab, langeb Isse sisse« jne. Iga jutu lõpul on moraal — »Õppetus«. Sealjuures iseloomustab kogu ajajärku ühe H.-i jutu pealkiri: »Jut on se Koroke, Õppetus on se Iwwa«. H. erineb oma kaasaegseist kirjanikkudest aga stiili ja keele poolest. Olgugi, et temagi juttudes on tihti moraali rohkem kui sündmustikku, siiski ei mõju nad nii ühetooniliselt ja igavalt kui teiste selleaegsete jutukirjutajate omad. Tema stiil on juba komplitseeritum ja täielikum, keel painduvam ja ühtlasem. Ei puudu loodusekirjeldusedki siin-seal juttudes. Teda peetakse oma-aegsete hulgas üheks paremaks eesti keele tundjaks. Seda tõendavad ka ta laulud, mis on osalt tõlked, osalt oma loodud, ning võib konstateerida isegi tema teatavat mõju, eriti keele ja stiili suhtes, pärastistele kirjameestele.

Recke-Napiersky II; Beise I; Kampmann, Peaj. I[III], 240—46; Kampmann, E. van. ilukirj., 31—37. *H. Pp.*

HOLZMANN, Karl Aleksander, sünd. 18. VI 1854 Tartus, kus tema isa, väljateeninud sõdur Matt Mihkli p. H., ja ema Anno elasid, pärit olles Tartu mk. Aakre vallast. Eelhariduse omandas H. Tartus ja astus a. 1872 kroonustipendiaadina kohalikku veterinaarinstituuti õppima. Peale õppimise lõpetamist 1876 tegi H. magistrieksami ja omandas peale väitekirja »Experim. Untersuchungen ü. d. Wirkung einiger Arzneimittel auf d. Lymphstrom« kaitsmist a. 1878 mag. med. vet. astme. Läks Kaasani vet.-inst. juurde assistendiks, õppis seal kõrval arstiteadust ja omandas Kaasani ülikoolis 1884 arsti astme. Valiti 1885 Kaasani vet.-inst. dotsendiks, 1886 erakorraliseks ja 1897 korraliseks professoriks eripatol. ja teraapia alal. Oli viimaks selle inst. direktor. Kutsuti Tartu ülik. poolt 1920 loomaarsti teadusk. anat. ja embrüol. korral. professoriks ja võttis kutse vastu, kuid ärasõitmise lubaandmist viivitati igaviisi, kuni H. plekil. tüüfusesse haigeks jäi ja 3. II 1922 Kaasanis suri. — H. sai vet.-üliõpilasena võistlustööde eest Tartus ja Kaasani ülik. kuld-aurahad. Mitmetes vene ja välismaa teadusl. ajakirjades on tema poolt hulk teadusl. töid ilmunud. Tema eripatol. ja teraap. õpperaamat ilmus enne sõda viies trükis. »Postimehes« ilmusid tema sulest 1880. a. kaks artiklit. Eesti elust on ta ka kaugel olles elavalt osa võtnud. — H. oli mitmete vene ja välismaa teadusl. seltside auliige.

Альбомъ имматрик въ Юрьевск. ветер. инст. 1848—98 (1898), lk 75; Tartu ülikooli arhiivis H.-i enese kirjutatud *curriculum vitae*, kus ka tema tähtsamad kirjatööd loendatud. *H. K.*

HOLZMAYER, Jean Baptiste, sünd. Münchenis 12. VII 1839 ukj. Paljude teiste välismaalaste eeskujul tuli ta Liivimaale leiba teenima. Oli kooliõpetaja Birkenruhs; a. 1864 kutsuti ta Kuresaare gümnaasiumi vanade keelte ülemkooliõpetajaks. H. oli pikemat aega Kuresaare »Verein zur Kunde Ösels«-nimelise seltsi abi-esimees ja auliige. Saarlaste vana usku ja kombeid uurides võttis ta mitmel pool saartel vanade matusepaikade kaevamisi ette; ülalnimetatud seltsi muuseumile on H. annetanud rikkaliku kogu kivi- ja pronksasju, samuti noorema rauaaja leidusid Saaremaalt ja Muhust. Rahva kommete ja usu tähelepaneku viljana ilmus a. 1867 kirjutis: »Das Kriegswesen der alten Oeseler«; hiljemini avaldas H. »Osiliana« nime all oma korjatud vanavara Õp. E. S.-i toimetustes (Verh.) VII (a. 1873) ja X (a. 1881). Töö ilmus kolmes osas; I osa käsitleb jumalatekultust, teine mitmesuguseid vanu kombeid ja kolmas Saaremaal leitud matusepaiku. H. on hoolega kogunud mütoloogilisi aineid saarlaste eneste suust, saadud teateid on ta täiendanud varemini teiste uurijate poolt ülestähendatud ainetega, nii et »Osiliana« I-s ja II-s osas on kokku kogutud kõik, »mis paganausulisi riismeid saarte eestlaste suust leida«. — H. suri 16. X 1890.

V. Reiman, Kivid ja killud (1907), 51; Tallgren, Zur Arch. Eestis, 10. *K. K-l.*

HOPPIUS, Christian, sünd. Tartus, surn. 28. XI 1726. Lõpetas magistrina Leipzigi ülikooli. A. 1691 määrati H. Tallinna konsistooriumi notariks, a. 1705 valiti Rapla kog. õpetajaks; a. 1715 sai H. praostiks, a. 1713 konsist. assessoriks. H. kirjutas tallinnakeelse Uue Testamendi eessõna (a. 1715).

Paucker, Geistl. 25, 32, 36, 42, 86. *A. R.*

HORN'ide suguvõsa, üks kuulsamaist rälssisugudest Soomes ja Rootsis, on nähtavasti puht-soome kännust võrsunud. Soo esimene tuntud liige on Olavi Matsi poeg Haliko klk.-st, kus asub ka soo pärismõisa Joensuu (Åminne). Sugu on jagunenud kahte harru: Joensuu ja Kankaiste (Kankas). Soost, kelle liikmeid mainitakse Soomes ja Rootsis XIV a. s. II poolest alates nii kiriku- kui